

Oponentský posudek diplomové práce STRACH, FaVU, Brno 2013

Autor práce: BA. Petra Pechánková

Vedoucí práce: MgA. Filip Cenek, Oponent: MgA. Marta Kovářová (roz. Svobodová), Ph.D.

Petra Pechánková ve své diplomové práci zkoumá pocity strachu. Konkrétně se zaměřuje na zprostředkování strachu z výšek, zvaného akrofobie. „Akrofobii trpím sama“, prozrazuje autorka, „chtěla bych se pokusit obhájit práci z lešení,... jestli to dokážu,“ ukládá si osobní výzvu. V instalaci, kterou plánuje realizovat v galerii Aula, bude promítat autorské video na zem z cca třímetrové výšky lešení. „Ideální divák by měl vystoupat po žebříku na podestu a chvíli tam pobýt.“ Kromě nadhledu, který tak získá, se mu nabídne projekce videa - leteckých záběrů nad Brnem, kam se člověk běžně nedostane. Videu autorka získala navigací navigátora modelu helikoptéry, na které byla připevněna kamera. Záběry, jak mi bylo vysvětleno, nejsou sestříhány tak, aby jejich sled oku lahodil, ale se záměrem vzbudit v divákovi závrať. Jak sama v doprovodném textu píše: „V instalaci jde v první řadě o kontakt diváka se situací, kterou člověk postižený akrofobií považuje za nesnesitelnou a v níž by se pravděpodobně u takového člověka dostavily závratě. Jde o výzvu, podívat se na problém podobným pohledem, jako postižený. Za hlavní na práci považuji výzvu a následný prožitek diváka.“

Předpokládaný vizuální účinek instalace může být strhující, stejně tak jako může být shledán jako nefunkční vzhledem k záměru autorky (zprostředkovat pocity akrofobika). V době, kdy je požadován posudek není instalace v provozu, a tak bohužel nemohu představovanou situaci zažít a posoudit její celkové vyznění. Vyjádřím se tedy k videím (které autorka považuje za samostatně prezentovatelné), a k ideji instalace.

Video „Letecké záběry na Brno“ by mohlo, doprovázené hudbou na syntetizátory, působit jako upoutávka na výlety do Brna a okolí. Výjimku tvoří poslední záběry sekvence. Jedná se o dramatický vzlet v blízkosti kostela na Mendlově náměstí, který je ovšem střížen v okamžiku u věže, kde se nabízí vrátivý pohled dolů, toho však není využito a situace pokračuje jiným záběrem. Video považuji za nekonzistentní sběr poněkud rušivě sestříhaných záběrů, ze kterých nemám závrať.

Za funkčnější, vzhledem k záměru, považuji video „z balkónů“. Na rozdíl od pohledu z hexakoptéry se na balkóně jako diváci ocitáme v známé situaci, což je myslím pro přenesení emoce, pocitu důležité. Další výhodou (oproti složité navigaci hexakoptéry) je přirozený a svobodný pohyb kamery, kde autorka klopi kameru z přímého záběru na horizont pod sebe dolů, přes okraj balkónu. Významnou roli v záběru sehrává roh, přes který se díváme. Jakmile kamera začne zoomovat a okraj balkónu ze záběru zmizí, efekt „závratě“ se vytrácí. Sic je pohled do hlubin zprostředkován kamerou (a dalo by se tedy říci oslaben), zvláštního účinku a napětí je docíleno právě tím, že sami nemůžeme určit moment, kdy se podíváme dolů, abychom zjistili, co je pod námi. Na základě cenných uskutečněných experimentů věřím, že bylo možné dospět k variantě jednozáběrového videa ve smyčce, které by bylo možné natočit ze střechy budovy, obcházaje ji neustále dokola.

Lešení v instalaci je atraktivní a aktivizující prvek, otázkou však je, jestli pohled shora na promítané město shora umocní zážitek a přinese kýžený efekt závratě? Dále si lámu hlavu s tím, jestli lešení spíše nápadu neubírá na síle tím, že příliš předznamená situaci, ve které se člověk octne?

Kdyby se autorce povedlo znejistit půdu pod nohama diváka překvapivějším způsobem, získala by instalace vtip a nadhled, jiný než ten z lešení.

Vzhledem k tomu, že hodnotím pouze papírovou ideu spíše vizuálního než konceptuálního díla, věřím, že výsledek celku ještě překvapí.

Autorky se na závěr ptám:

Považujete za „úspěšný“ prožitek z díla, když se divákovi, který nemá akrofobii, po vstupu do instalace rozbuší srdce a zamotá hlava?

Projekcí na zem směřujete divákův pohled z lešení dolů a omezujete možnost „rozhlížení se“.
Uvažovala jste o jiném formátu projekce, případně o zcela jiné formě zprostředkování kýženého pocitu? (projekce na celou podlahu galerie, 4D kino, výlet na rozhlednu, ...)

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení C.

Marta Kovářová (roz. Svobodová)

V Dolní Cerekvi 12.5. 2013